

זהר תקדוש עם ביאור הכתר והכבוד

ראש השנה ♦ המתקת הדינים בראש השנה



מתעורר קול אחר מלמעלה מעולם הבינה, ובזה מתמתקין הגבורות שבתפארת, ונידון העולם בשיתוף מידת הרחמים.

לאחר שנתבאר שהדינים מתמתקים על ידי השופר, מבאר כיצד ניצולים בני ישראל מקטרוג השטן.

כד ההוא קלא - כאשר הקול ההוא **אתער מעילא ומתא -** מתעורר מלמעלה על ידי הבינה, ומלמטה על ידי השופר, **פדין -** אזי **פל הטענות דקא טעין ההוא מקטרוגא -** שטוען המקטרוג ההוא על בני ישראל, **מתערבי -** מתבלבלים, כיון שהתמתקו הגבורות ונהפכו לחסדים ורחמים. כי כל כחו של השטן המקטרוג לבא לקטרוג לפני הקב"ה, הוא על ידי אחיזתו במידת הגבורה. וכיון שנתמתקו הגבורות, שוב אין לו במה ליאחז כדי לטעון טענותיו והוא נופל ומתערבים טענותיו.

כאן הולך זוהר ומפרש את הכתובים בענין ברכות של יצחק ליעקב ועשו, כי הם מרמזים לדין הנעשה בראש השנה.

ביומא דראש השנה - ביום של ראש השנה, **נפיק יצחק בלחודוי -** יוצא יצחק לבדו, כלומר ההנהגה בראש השנה הוא על ידי מידת יצחק שהיא מידת הגבורה, ושאר הספירות בטלים אליו. **ולכך קרי -** קורא יצחק לעשו והמוציא לפועל של הגבורות, **לאטעמא ליה תבשילין דקל עלמא -** להטעים לו תבשילים של כל העולם, שהם הנהגות ומעשי בני ישראל, לדון אותם **פפום ארחוי -** כפי דרכיהם.

ומביא ראיה שבקשת המטעמים היא בראש השנה.

דהא בההיא שעתא - שהרי על שעת שלטת הדין ההוא, נאמר שם בפסוק (בראשית כו א) **'ותכהין עיניו מראות'**, והוא משום **דנפיק מניה -** שיצא ממנו השטן שהוא עשו שהוא **מאן דאחשוף אפי ברין -** מי שמחשיך את פני הבריות, כי כאשר הגבורות שולטות בעולם אין החסדים נראים, ולכך נקרא שכהו עיני החסדים.

וכאשר מתעורר המקטרוג, **אתפרש -** נפרד מן החסדים שהיו ממתקים את הגבורות, **ושכיב על ערסיה דדינא -** ושוב על מיטת הדין, כלומר, מלכו של עולם יושב על כיסא הדין, **וקרי -** וקורא יצחק לעשו שהוא המקטרוג, **ואמר לו 'וצודה לי צידה' ויעשה לי מטעמים פאשר אהבתי והביאה לי' (שם פסוקים ג-ד),** הבא לי מעשי בני אדם שאדון אותם כפי הראוי להם.

מעוררת השכינה את בני ישראל שיתעוררו למתק את הגבורות לפני שיתחיל השטן לקטרוג. ומוסיף, כשהשכינה שומעת שהמקטרוג רוצה לקטרוג על בני ישראל, מיד לפני שחוזר המקטרוג להביא את העונות - **'ורבקה אמרה אל יעקב בנה' (שם פסוק ו)** כלומר, 'רבקה' שהיא השכינה, 'אמרה אל יעקב' שהם בני ישראל בניה, **רחימא דנפשה -** אהוב נפשה, **בנה רחימא דאתמסר לה מיומא דאתברי עלמא -** בנה האהוב שמתמסר אליה מיום שנברא העולם, שהרי פועלים תמיד למען כבוד השכינה הקדושה, **ופקידת ליה -** והשכינה מצווה לבני ישראל, **לאתערך איהו באינון מטעמים דיליה -** שיתעורר הוא באותן

לפנינו יבאר שביום ראש השנה הקדוש ברוך הוא יושב על כסא דין, ונותן רשות לשטן לקטרוג, אבל מחמת אהבתו לבני ישראל מצוה להם שיתקעו בשופר, שעל ידי מצוה זו ניתקן מידת התפארת שהוא חסד, ומבלבל את השטן, וכמו כן מרמז ענין זה בבקשת יצחק שהוא הדין לעשו שהוא השטן שיביא מעשי בני ישראל למשפט, ועל ידי תפילה בדמעות וקול השופר הרמוזים על יעקב, נמתק הדין.

על אף שראש השנה הוא יום הדין פועל הקב"ה לעורר את הרחמים על ישראל.

יומא דראש השנה - היום של ראש השנה, **איהו יומא דדינא -** הוא יום הדין, וביום הזה **מלכא -** מלך העולם שהוא הקב"ה, **יתיב בפרסיא דדינא -** יושב על כסא הדין, ואז **סנטירא קא אתי -** המקטרוג מגיע **וחפי פתחא דמלכא -** וסוגר את הפתח של מלך העולם, **ותבע דינא -** ותובע לעשות דין עם בני ישראל על עוונותיהם. **ואף על גב דקודשא בריך הוא רחים ליה לדינא -** ואף על פי שהקדוש ברוך הוא אוהב את הדין, **כמה דאת אמר -** כמו שנאמר (ישעיה סא ח) **'פי אני ה' אוהב משפט'**, ואם כן היה ראוי לקיים את הדין בראש השנה כטענת המקטרוג, מכל מקום **נצח רחימו דבנוי, לרחימו דדינא -** מנצחת וגוברת אהבת הקב"ה לבניו על אהבתו את הדין.

כיון שהתבאר כי אהבת בני ישראל מנצחת את אהבת הדין, מבאר מה ציחה הקב"ה לבני ישראל לעשות כדי שיעוררו את הרחמים.

ולכן **בשעתא דסנטירא קם למטעון מלין עלייהו -** בשעה שהמקטרוג מתעורר לטעון את דבריו על בני ישראל לתבוע להתנהג עמהם במידת הדין, אזי **פקיד -** מצווה הקדוש ברוך הוא לבני ישראל **למתקע -** לתקוע **בשופר, בגין לאתערך רחמי מתתא לעילא -** כדי לעורר רחמים על ידי השופר מלמטה למעלה, דהיינו שעל ידי שיתקעו ישראל בשופר למטה יתעוררו רחמים למעלה.

הקדמה: שש הספירות מחסד עד יסוד הם חטיבה אחת של הנהגה הנקראת בכללות 'תפארת'. לכן כאשר צריכים למתק את מידת הגבורה שהתעוררה לדון את העולם רק על פי מידת הדין, יש להמשיך אורות חדשים מעולם הבינה שהוא שורש הרחמים לכלל התפארת, ואז יתמתקו הגבורות. מידת התפארת בכללות היא כלליות של שלש מידות עיקריות, שהן חסד וגבורה ותפארת [הפרטית], לכן כאשר חפצים להאיר לכללות התפארת, יש להמשיך משורש התפארת שבעולם הבינה שהוא כולו רחמים, וגם השורש הוא כלול משלש מידות אלו.

ומבאר איך מעוררים את מידת הרחמים על ידי השופר.

בההוא שופר שתוקעים בו למטה, סלקא ההוא קלא - עולה קול שהוא **פלילא באשא ורוחא ומיא -** כלול מאש ורוח ומים, כי קול השופר הוא רוח הפה שהוא לח וחם. **וואתעביד מנייהו קלא חדא -** ונעשה מהם קול אחד.

והנה מים הם בחינת חסד, אש היא גבורה, ורוח הוא כנגד תפארת. וקול זה העולה מן השופר הוא העלאת שלש המידות הכלליות של התפארת שהתגברו בהן הגבורות לעולם הבינה כדי למתקן, וההמתקה היא על ידי שנמשכים עליהם אור חדש משורש התפארת שביניהם שהוא כולו רחמים.

ועל ידי שעלה הקול מן התפארת מלמטה, **אתער קלא אחרא לעילא -**

המטעמים שלו להביאם לפני הקב"ה שמתנהג עתה במידת יצחק בטרם יביא השטן את צידו. **וַיַּעֲקֹב** שרומז על בני ישראל, **אֲתָעַר מִתְתַּא** - מתעורר מלמטה, **וּמִתְלַבֵּשׁ בְּצִלּוֹתָיו וּבְעֵוִתָיו** - בתפילות ובקשות. ומבאר איך ממתיק יעקב את הגבורות של יצחק על פי מה שנתבאר לעיל בענין קול השופר. ומוסיף שהמתקת הגבורות מתחלת כבר מעליית קול השופר עוד לפני שיורד האור מן הבינה.

וַיְהִי אֲךָ יָצָא יַעֲקֹב מֵאֵת פְּנֵי יִצְחָק אָבִיו (שם פסוק ל), והכוונה, שיעקב שהם בני ישראל יצאו וגמרו להמתיק את הגבורות. **בְּיוֹמָא דָא** - ביום הזה של ראש השנה, **בְּחֻדְוֵהּ וּבְכֻרְכָּאָן עֵלְאִין** - בשמחה ובברכות עליונות, שנמתקו הדינים מיד בתפילת שחרית שאז תוקעים בשופר, קודם שהספיק המקטרג לחזור עם מטעמיו. אז

וַיַּעֲשֵׂה אֲחִיו בָּא מְצִידוֹ (שם), כלומר, **דְּטַעֲיוֹ טוֹעֲנִי** - שטוען טענותיו ממקצת הדברים שנשאר בידו לקטרג **מְעוֹבְדֵי דְעֵלְמָא** - ממעשי העולם, **וַיַּעֲשֵׂה גַם הוּא מְטַעְמִים**, (שם פסוק לא) כלומר, **דְּחֻדֵיד לִישְׁנִיָה לְמַטְעֵן טַעְנוֹת** - חדד את לשונו לטעון טענות, ו**אֲתָקִין סַהְדֵי** - והתקין עדות נגד מעשי בני אדם. ומיד, **וַיִּבְא לְאָבִיו וַיֹּאמֶר יָקוּם אָבִי** (שם), כלומר שהמקטרג שהוא עשוי, מבקש מאביו יצחק שהוא הדינים, **דְּיִתְעַר בְּדִינוֹי** - שיתעורר בדניו, וזאת כדי, **וַיֹּאכַל** (שם), כלומר, שיקבל את דברי המקטרג, על **פְּמָה עוֹבְדִין בִּישִׁין** - כמה מעשים רעים שנעשו **דְּכָל עֵלְמָא** - בכל העולם, **דְּקָא אֲשַׁפְחָנָא** - שמצאתי.

מיד נאמר, **וַיִּחְרַד יִצְחָק חֻרְדָּה גְדוּלָּה עַד מְאֹד** (שם פסוק לג), שהתפשטו קצת מן הדינים, ומפרש, **דְּהָא לֹא יָכִיל לְאֲתַפְרָשָׂא** - שהרי לא היה יכול להיפרד **מִפְּלַלָּא דְיַעֲקֹב** - מהתכללותו ביעקב, כלומר ממתוק גבורותיו, **דְּהָרִי אִיהוּ בְּחֻדְוֵהּ** - הוא עתה בשמחה, ולכן, **וַיֹּאמֶר מִי אֵיפָה הוּא הַצַּד צִידֵי** (שם), כלומר, שבני ישראל כבר מתקו את הדינים **בְּכַמְּה צִלּוֹתָיו וּבְעֵוִתָיו** - תפילות ובקשות בדמעות שביקשו, **וַיֹּאכַל מִפְּלַלָּא בְּטָרְם תְּבֵא וְאַכְרְכְּהוּ** (שם), כלומר, שהגבורות נהפכו לחסדים לפני שהגיע השטן, וכיון שהוא בהמתקה הוא מברך **גַּם בְּרוּךְ יִהְיֶה** (שם).

פְּשִׁמוֹעַ עֲשׂוּ אֶת דְּבָרֵי (יִצְחָק) אָבִיו וַיַּצַּק צַעֲקָה גְדָלָה וַיִּמְרָה עַד מְאֹד וְגו' (שם פסוק לד), והטעם, **דְּחָמִי דְּהָא צִידוֹ** - שראה המקטרג שהרי צידו, כלומר, המעט העבירות שליט בידו, **לֹא הוּא** - אינו נחשב **לְכַלּוּם**. **עַד שֵׁנְרַצָּה לְבָתֵּר** - לאחר מכן, **וְאָמַר לִיָּה יִצְחָק לְעִשׂוֹ, הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשְׁבֵיךָ וְגו'** (שם פסוק לט), כלומר, על **אֲלִין תַּקִּיפִין, וְאֶכְלוּסִין דְּשָׂר עֲמִין** - אלו הגיבורים, והמוני שאר העמים, כלומר, ששפעו מגיע ממקום מטונף. **וְדָא** - ודבר זה שבני ישראל המתיקו את הדינים, **קִשְׂיָא לִיָּה מַפְלָא** - קשה לו לעשיו מכל הדברים, ולכן **וַיִּשְׁטוּם עֲשׂוּ אֶת יַעֲקֹב** (שם פסוק מא), כלומר, **לְמִיזֵל אַבְתְּרִיָּה, וְלַקְטִירָגָא לִיָּה** - ללכת אחריו, ולקטרג עליו **תְּדִיר. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן** (תהלים פט ג).

וּמְמַשִּׁיךְ הַכְּתוּב אִיךְ מְמַתִּיקִים אֶת גְּבוּרוֹת יִצְחָק - **וְהַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב** (שם פסוק כב), שהוא על ידי קול יעקב, והוא **בְּהוּא שׁוֹפֵר דְּקָא סָלִיק** - על ידי השופר המעלה את הקול מן התפארת, והקול הוא כלול גם מיעקב שהיא בחינת תפארת הפרטית הממצע בין חסד לגבורה, ועל ידי קול השופר **אֲתָעַר יַעֲקֹב** שהיא תפארת, **לְגַבְיָה** - כנגד יצחק, **וְאֲתָקִירִב בְּחֻדְוֵהּ** - ומתקרבת התפארת אל יצחק, **וַיִּגְשׁ לוֹ וַיֹּאכַל** (שם פסוק כה) את המטעמים שהכין יעקב, ובכך **אֲתַפְלִיל דָּא בְּדָא** - שנכללו החסדים והגבורות זה בזה.

לאחר שהתכללו יעקב עם יצחק שהוא קול השופר העולה מלמטה למעלה, יורד האור מעולם הבינה שהוא הקול העליון וממתקים כל הדינים.

פִּיּוֹן דְּאֲתַפְלִיל בְּחֻדְוֵהּ - שנכללו החסדים עם הגבורות, נאמר, **וַיִּבְא לוֹ יִין** (שם), כלומר, **דָּא יִין דְּמַנְטְרָא** - שהביא לו מין המשומר בענביו מששת ימי בראשית, שהוא בחינת בינה, **יִין דְּהוּא חֲדוּ דְלָבָא** - יין שהוא משמח את הלב, כלומר, שממתיק את הדינים, שהוא **לָבָא דְעֵלְמָא דְאֲתִי** - סוד עולם הבא, שהרי בינה מכונה עולם הבא.

פְּדִין - כאשר נמתקו הגבורות על ידי הבינה, נאמר (שם פסוק כז) **וַיִּרַח אֶת רִיחַ בְּגִדְוֵי, כְּלוּמַר, שְׁעַל יְדֵי צִלּוֹתָא דְסִלְקִין וּבְעֵוִתָיו** - התפלות שהעלו בני ישראל ועל ידי הבקשות, נמתקו הגבורות שהוא סוד הריח, ואז נאמר, (שם) **וַיִּבְרְכֵהוּ, כְּלוּמַר, שֵׁנַח רוּגְזָא** - הרוגז של הדינים, מבחינת הגבורות, **וְחֻדֵי לָבָא** - ומשמח הלב, מבחינת הבינה שהיא בחינת שמחה, **וְכֹלָא אִיהוּ רַחֲמֵי** - והכל הוא עתה רחמים.

פִּיּוֹן דְּאִיהוּ - שהם, כלומר הגבורות, **אֲתַפְלִיל** - נכללו **בְּיַעֲקֹב** ונמתקו, אזי **כָּל אִינוּן חִיָּלִין וְתוֹקֶפִין וְרוּגְזִין דְּהוּוּ זְמִינִין** - כל אלו הכוחות והדינים הקשים והרוגז שהיו מוכנים לבוא, **אֲתַבְּדִרוּ וְלֹא אֲשַׁתְּכַחוּ תַּמֵּן** - נתפזרו ולא נמצאו שם, **וַיִּשְׂרָאֵל נִפְקִין מִן דְּיִנְא בְּחֻדְוֵהּ** - וישראל יוצאים מן הדין בשמחה שנמתקו הדינים, **וּבְכֻרְכָּאָן** - ומבורכים, מבחינת החסד שממתיק את הדינים.

רק לאחר גמר ההמתקה בא המקטרג, ומתאר מה נעשה אז.

מא, **לְמִיזֵל אַבְתְּרִיָּה, וְלַקְטִירָגָא לִיָּה תְּדִיר. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן** (תהלים פט ג).



נפשי צמאה לדעת כל רז סודך



וזהו הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד"

ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים